

К.е.н. Булкот Г.В., здобувач першого бакалаврського рівня Панасюк І.А.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима

Гетьмана», Україна

Фінансові інвестиції: особливості обліку та контролю в умовах пандемії COVID – 19

Уже десятки років фінансові інвестиції є привабливим інструментом для збереження собівартості капіталу, а також його примноження. Уже багато часу методи обліку фінансових інструментів активно розвиваються, змінюються існуючі, створюються нові, адже самих інструментів є великий різновид. Цей розвиток продовжується і надалі, особливо в зв'язку з пандемією covid – 19, це і визначає актуальність обраної теми.

Отже, отримавши фінансовий інструмент, підприємство має право ним користуватися на власний розсуд. Але перед цим, все ж потрібно цей фінансовий інструмент визнати, задля майбутнього відображення в обліку. Як зазначено в розділі 3 МФСЗ 9 «Фінансові інструменти» - Суб'єкт господарювання визнає фінансовий актив або фінансове зобов'язання у звіті про фінансовий стан тоді і лише тоді, коли суб'єкт господарювання стає стороною контрактних положень щодо цього інструмента [2].

Тож отримавши фінансовий актив, суб'єкт господарювання проводить його класифікацію. Він повинен класифікувати його, як такий, що буде оцінюватися в подальшому за амортизованою або за справедливою вартістю. Визначають спосіб оцінки на основі обох наступних чинників: модель бізнесу суб'єкта господарювання для управління фінансовими активами; характеристика контрактних грошових потоків фінансового активу.

Але все ж, не зважаючи на це, підприємство може при первісному визнанні признати фінансовий актив, як такий, що оцінюється за справедливою

вартістю з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку. Це робиться в тих випадках, якщо таке призначення усуває або значно зменшує невідповідність оцінки чи визнання (таку ситуацію називають «неузгодженістю обліку»), що інакше виникне внаслідок оцінювання фінансових активів чи визнання прибутків або збитків за ними на різних підставах [2].

У розділі 5 МСФЗ 9 вказано, що під час первісного визнання фінансового активу суб'єкт господарювання оцінює їх за їхньою справедливою вартістю плюс або мінус (у випадку фінансового активу, що оцінюється не за справедливою вартістю з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку) витрати на операцію, які прямо відносяться до придбання фінансового активу.

Якщо суб'єкт господарювання використовує облік за датою розрахунку для активу, який у подальшому оцінюють за справедливою або амортизованою собівартістю, актив первісно визнається за його справедливою вартістю на дату операції. Подальша ж оцінка, після первісного визнання, проводиться відповідно до їхньої класифікації [2].

Також варто зазначити, що якщо суб'єкт господарювання перекласифікує фінансові активи, він застосовує перекласифікацію з дати перекласифікації. Суб'єкт господарювання не перераховує жодні раніше визнані прибутки, збитки або відсоток.

Прибуток або збиток за фінансовим активом, що оцінюється за справедливою вартістю, визнається у прибутку або збитку, за винятком випадків, коли він є частиною відносин хеджування або інвестицією в інструмент капіталу. Для фінансового активу, який оцінюється за амортизованою собівартістю і не є частиною відносин хеджування, прибуток або збиток визнається у прибутку чи збитку, коли припиняється визнання або зменшується корисність фінансового активу чи відбувається його перекласифікація, а також у процесі амортизації.

Інвестиційна діяльність підприємств є одним з найбільш складних і ризикових видів бізнесу. Головною метою контролю фінансових інвестицій на

підприємствах є забезпечення об'єктивної оцінки, повного відображення та своєчасного реєстрування в облікових регістрах операцій, що пов'язанні з фінансовими інвестиціями відповідно до вимог чинного законодавства.

Під контролем фінансових інвестицій слід розуміти процес виявлення відхилень, зловживань у процесі господарської діяльності, а також усунення та попередження їх появи у майбутньому. Причому даний контроль організовується власником, а здійснюється здебільшого бухгалтерською службою. Кінцевою метою внутрішнього контролю має бути підвищення правильності відображення фінансових інвестицій на рахунках бухгалтерського обліку.

Джерелами інформації при контролі фінансових інвестицій є: законодавство про інвестиційну діяльність, нормативна, договірна та проектно-кошторисна документація з обліку фінансових інвестицій, первинні документи, регістри аналітичного та синтетичного обліку, фінансова звітність.

За останній рік робота над правою базою для фінансової діяльності є як ніколи актуальною в зв'язку з пандемією «covid – 19».

27 березня 2020 року на сайті IFRS виклали статтю, котра описує та дає рекомендації, як вести облік очікуваних кредитних збитків із застосуванням МСФЗ 9 з огляду на ситуацію, що виникає внаслідок пандемії «covid-19».

В статті було сказано, що «МСФЗ 9 визначає основу для визначення суми очікуваних кредитних збитків (ОКЗ), що повинні бути визнаними. Він встановлює вимоги, що ОКЗ за весь строк дії фінансового інструменту визнаються у випадку значного зростання кредитного ризику (ЗЗКР) за фінансовим інструментом. Однак він не встановлює чітких меж або механічного підходу до визначення, коли збитки за весь строк дії потрібно визнати. Він також не встановлює точних підстав, за якими суб'єкти господарювання повинні визначити прогностні сценарії, які слід враховувати при оцінці ОКЗ» [4].

МСФЗ 9 вимагає і дозволяє суб'єктам господарювання коригувати свій підхід до визначення ОКЗ за різних обставин. Тобто ті припущення та зв'язки,

які лежать в основі застосування ОКЗ на сьогодні, можуть не підходити для умов поточного середовища, а саме ситуації з пандемією. В цей час, ймовірно, буде складно включити конкретні наслідки «covid-19» на підтверджувальних підставах. Але зміни, котрі відбуваються в економічних умовах повинні відображатися в макроекономічних сценаріях, котрі застосовують суб'єкти господарювання. Якщо впливи «covid-19» неможливо відобразити у моделях, мають розглядатися постмодельні ситуації. Середовище швидко змінюється, тому оновлені факти та обставини слід продовжувати відслідковувати.

Хоча поточні обставини є складними та створюють високий рівень невизначеності, але якщо оцінка ОКЗ базуються необхідній інформації, а МСФЗ 9 не застосовується механічно, то корисна інформація щодо ОКЗ може бути представлена для огляду. Більше того, в поточних стресових умовах, МСФЗ 9 та супутні розкриття можуть забезпечити необхідну прозорість для користувачів фінансової звітності.

Література:

1. Міжнародний стандарт фінансової звітності 7 (МСФЗ 7) «Фінансові інструменти: розкриття інформації». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_007#Text. (дата звернення: 05.01.2021).

2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 (МСФЗ 9) «Фінансові інструменти». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_016#Text. (дата звернення: 05.01.2021).

3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015#n474. (дата звернення: 05.01.2021).

4. МСФЗ 9 та covid-19: Облік очікуваних кредитних збитків із застосуванням МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» з огляду на поточну невизначеність, що виникає внаслідок пандемії «covid-19». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%A4%D0%97_9_%D1%82%D0%B0_covid-19.pdf. (дата звернення: 06.01.2021).